

222161

SERIA

C

NUMĂRUL

CUNOȘTINȚE

FOLOSITOARE

83

„DIN LUMEA LARGĂ”

DIRECT. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M. EMINESCU

PEDAGOG ȘI REVIZOR ȘCOLAR

DE

V. GHEȚEA

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

* = 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Seria A. ȘTIINȚA PENTRU TOȚI“.

Nr.	Nr.
1. Cum era omul primitiv de I. SIMIONESCU.*	39. Noțiuni de electricitate de ING. CASETTI.
2. Viața omului primitiv de I. SIMIONESCU.*	40. M. Berthelot de CĂPIT. M. ZAPAN.
3. Gazurile Naturale de I. SIMIONESCU.*	41. Izvoare actuale de energie de E. SEVERIN.
4. Albinezile de T. A. BĂDĂRĂU.*	42. Goethe ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
8. Furnicile de T. A. BĂDĂRĂU.*	43. Viața'n munți de I. SIMIONESCU.*
9. Viața plantelor de I. SIMIONESCU.*	44. Principiile de biologie de I. SIMIONESCU.
10—11. Pasteur de C. MOȚAȘ.	45—46. Fauna Mării Negre de BĂCESCU M. și CĂRĂUȘU S.*
14. Porumbelii mesageri de V. SĂDOVEANU.	47. Vitaminele de DR. N. GAVRILESCU.*
15. Planeta Marte de ION PAȘA.	49. Petrolul de I. SIMIONESCU.*
16. Dela Omer la Einstein de GENERAL SC. PANAITESCU.	50. Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*
17. Cum vedem de DR. I. GLĂVAN.	51. Viața la Ecuator de I. SIMIONESCU.*
18. Razele X de AL. CIȘMAN.	52. Viața la tropice de I. SIMIONESCU.*
19. Omul dela Cucuteni de I. SIMIONESCU.	53. E. Roux de PROF. DR. G. MARINESCU*
20. Protozoarele de I. LEPSI.	54. Cutremururile de I. SIMIONESCU.*
21. Fulgerul și Trăznetul de C. G. BRADEȚEANU.	55. Cum biruie viața de DR. VASILE ZAHARESCU.*
22. Nebuloasele gazoase de M. E. HEROVANU.	56. Plante carnivore de I. POPU-CĂMPEANU.*
23. Bacteriile folositoare de I. POPU-CĂMPEANU.	57. Chihlimbarul de A. RABICHON.
24. Scrisori cerești (Meteorite) de I. SIMIONESCU.	58. Newton de O. ONICESCU.*
25. Din istoricul electricității de STEL. C. IONESCU.	59. Fluturii de zi de I. SIMIONESCU.*
26. Mercur și Venus de C. NEGOIȚĂ.	60. Fluturii de noapte de I. SIMIONESCU*
27. Reumatism și arterioscleroză de DR. M. CĂHĂNESCU.	61. Giande cu secreție internă de PROF. DR. C. PARHON.*
28. Oameni de înflăcătură de APOSTOL D. CULEA.	62. Sarea de PROF. I. SIMIONESCU.*
29. Henri Ford de ING. N. GANEA.	63. Circulația materiei de PROF. I. SIMIONESCU.*
30. Musca de I. MUREȘANU.	64. Păsări de apă de C. S. ANTONESCU.*
32. Cifrele de G. M. LĂZĂRESCU.	65. Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.*
33. Animale da demulți de I. SIMIONESCU.	66. Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLACI.*
34. Lămurirea popoului de I. SIMIONESCU.	67. Descartes de O. ONICESCU.*
35. Din viața oamenilor întreprinzători de APOSTOL D. CULEA.	68. Stelele noi de C. ARGINTEANU.*
36. Societatea nașunilor de ARTUR GROVEI.	69. Strojăria de V. GHEȚEA.*
37. Ficatul și boala lui de DR. M. CĂHĂNESCU.	70. Invățătura în India de TH. SIMENSCHY.*
38. Electrochimia și electroлиза de N. N. BOTEZ.	71. Plante străine din comerț de I. POPU-CĂMPEANU.*
	72. Tutulul, fumatul și sănătatea de DR. N. GAVRILESCU.*
	73. Boalele inimii de DR. C. BACALU.*

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI“.

Nr.	Nr.
2. Despre tovărășii de PREOT. C. DRON.	8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
3. Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.	10. Votul obștesc de A. GROVEI.
7. Morcovul și zite legumă de P. ROZIADE.	14. Pelagra de PROF. V. BADEȘ.*
	15. Alegerea semințelor de C. LACRIȚIANU.

SERIA C.

No. 83

**CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ**

**M. EMINESCU
PEDAGOG ȘI REVIZOR ȘCOLAR**

DE

V. GHEȚEA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI

27145 - 939

A apărut

22161

I. SIMIONESCU

TINERE, CUNOAȘTE-ȚI ȚARA

un îndreptar atractiv, adresat tuturor, scris
pe înțeles, asupra României.

Volum de 156 pagini, cu 100 figuri, 8 tabele. Lei 70.

CUPRINS: Cât e de mare România; Vecinii;
Infățișarea pământului; Munții; Dealuri;
Câmpii; „Țări”; Vremea; Apele;
Viațuitoarele; Locuitorii; Caracterele
generale ale Poporului Românesc;
Energia românească; Sate - Orașe;
Cetăți, mănăstiri, biserici; Darurile
naturii; Munca pământului; Forța
motrice; Munca industrială; Transport
și comerț; Trecut și viitor.

De acelaș autor:

TINERE,

CUNOAȘTE-ȚI ARBORII.

Cu numeroase ilustrații. Lei 60.

Ambele la „CĂRTEA ROMÂNEASCĂ”

CÂTEVA CUVINTE

Se împlinesc la 15 Iunie 50 de ani dela moartea marelui scriitor Mihail Eminescu.

Cu ocazia aceasta, aflăm că mari serbări se proiectează și că întreaga țară va comemora moartea genialului poet, care să mărturisim, nu ne mai surprinde; cel puțin după moarte să-și aibă poetul înțelegerea definitivă, dacă în viață n'a fost apreciat.

Va fi comemorat și Eminescu cu aceiaș cinste ca și Ion Creangă; dar și lui posibil să i-se întâmple aceiași soartă, sau mai precis acelaș tratament ca povestitorului din Humulești. Spui de el, și-i recunoști atâtea calități de literat; dar neglijezi latura cea mai importantă în care a activat, și spre care se pare — spre ciuda mamei care-l dorea o leacă de față bisericească, că a avut deosebită înclinație.

Nu vom putea spune acelaș lucru despre Eminescu, adică, latura în care noi ne-am propus a-l prezenta este cea mai importantă și peste care nu se poate trece; dar, oricât, atunci când vorbești de atâtea laturi în care poetul a excelat, e o greșală a nu aminti și despre puținul timp ce l-a

ocupat Eminescu în calitate de revizor școlar și de sistemul lui pedagogic.

Căci Eminescu ca și Creangă¹⁾ este un pedagog, așa cum este ca : poet, ziarist, om politic, sociolog, etc.

Mărturisesc că nu cu puțină ezitare am început să scriu asemenea studii, publicate în această răspândită colecție.

Dar am făcut-o dintr'o înțelegere a lucrurilor având o legătură cu școala și educația, apoi din lipsa de atenție a principiilor pedagogice călăuzitoare a acestor scriitori, reeșite din operele lor

Am consultat aproape toate lucrările ce s'au scris despre Eminescu, cu privire la concepția lui pedagogică-socială. Mai mult, ceace mă surprinde este dezvoltarea laturei politico-sociale și neglija-rea celei pedagogice.

Așa după cum voi dovedi în rândurile de mai jos, Eminescu a fost și a însemnat mult în pedagogia românească.

Eminescu este un pedagog.

Un pedagog înăscut, dar care n'a avut prilejul să-și pună în practică principiile sale pedagogice. Puținul timp, cât a ocupat funcțiunea de revizor școlar, i-a fost prilej unic de experimentare.

După procesele verbale întocmite, Eminescu a dovedit că avea un spirit pedagogic mult dezvoltat, față de contemporanii lui.

Ce ar fi fost pentru școala românească, dacă Eminescu ar fi fost cel puțin 5 ani în funcțiunea

V. Ghețea, *I. Creangă pedagog și învățător*. „Cunoștințe Folositoare” Cartea Românească. Lei 8.

de revizor, sau de director general în Ministerul Școalelor? Eminescu este pedagog în aceiaș măsură în care e poet, gazetar, om politic, etc. etc. Că a dat prea puține dovezi de practica pedagogică, nu interesează. A fost îndeajuns ideea lui, ca să deschidă un nou drum și o altă viață.

Pentru aceasta acum când comemorăm 50 de ani dela moartea lui, închin acest mic studiu primei serii de revizori școlari recrutați prin concurs, după cum a cerut și susținut el mult timp.

După 50 de ani ideile lui se pun în aplicare.

CÂTEVA DATE.

N'avem să dăm aci întreaga biografie a poetului și nici să utilizăm prea multe date. Ne referim numai la timpul cât a fost în jurul lui Maiorescu, la biblioteca din Iași și în funcțiunea de revizor școlar.

Se știe că Eminescu era omul susținut de Maiorescu. Documentele dovedesc că Maiorescu l-a întreținut multă vreme și că a stăruit mult să-l vadă profesor la Universitatea din Iași, la catedra de filosofie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În privința aceasta este foarte interesantă corespondența dintre Eminescu și Maiorescu publicată și comentată de prof. I. Rădulescu-Pogoneanu.

Eminescu a audiat la Berlin între altele și cursurile de filosofie și filologie comparată. Deci prin audierea cursurilor de filosofie, Eminescu a avut ocazie să cunoască în parte și sistemele de educație. Apoi prin studiile sale atât de aprofundate, a dovedit o înțelegere a educației, în cât nu mai necesită comentariu.

Iar pedagogia nu este de cât „*știința educației*”.

Venit în țară dela Berlin, fără diploma de doctor în filosofie, Eminescu se vede silit să nu poată ocupa nici un serviciu.

Cât privește catedra care i-se rezervase, nici nu mai fu vorbă de ea.

Atunci Maiorescu stăruie să-l numească director al Bibliotecii din Iași, lucru care s'a și făcut pe data de 1 Septembrie 1874.

Nici aci nu putu sta mult, din cauza intrigilor. După un an — la 1 Iulie 1875, — este înlăturat.

Dar repede Maiorescu îi găsește alt loc. Pe data de 1 Iulie 1875 este numit revizor școlar peste 2 județe: Iași și Vaslui. Căderea guvernului conservator din care făcea parte și Maiorescu atrage și înlocuirea lui Eminescu, așa după cum se obișnuia potrivit moravurilor politice.

Așa dar, Eminescu se vede din nou într'o situație critică.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Noroc că în timpul revizoratului său a cunoscut un om de suflet, un real talent și un prieten cu care s'a înțeles și la care a găsit adăpost: Ion Creangă — învățătorul din Sărărie.

Dela Eminescu n'au rămas prea multe dovezi, privitoare la pedagogia sa; dar din cele câte le avem, reeșite din procesele lui verbale, articolele lui culturale, apoi raportul lui pentru abecedarul lui Creangă, ne este suficient.

Ni se poate spune, că Eminescu n'a avut nimic cu pedagogia. Da! Dar avem azi atâția pedagogi care n'au nimic comun cu pedagogia și totuși sunt pedagogi.

Nici Gh. Lazăr, nici Asachi, nici Eliade Rădulescu, n'au avut nimic comun cu pedagogia și sunt socotiți drept pedagogi.

Dar să venim la alți pedagogi mai recentți.

Haret era profesor de matematici și totuși este un pedagog ca și Bogdan — Duică, Rădulescu-Motru, Simion Mehedinți, I. Simionescu, D. Gusti, etc.

O atitudine educativă iese din concepția lor culturală.

Și dacă în activitatea lor, sunt dublați de preocupare educativă, potrivită principiilor de educație, de ce să nu-i recunoaștem ca pedagogi ?

Eminescu pedagog.

Trebue să fixăm elementele fundamentale din care să reeasă teoria pedagogică a lui Eminescu și să le raportăm la pedagogia noastră contemporană.

Firește, acest lucru este extrem de greu, dar ținând seama că pedagogia este știința educației, ne vom referi la elementele de educație reeșite din lucrările și rapoartele lui Eminescu, pentru a ajunge la o concluziune precisă.

Să fixăm deci izvoarele :

- I. Epoca de studiu a lui Eminescu.
- II. Activitatea în calitate de revizor școlar.
- III. Activitatea în presă.

Natural că aceste trei izvoare nu sunt prea precise ; dar raportându-le la noțiunea „pedagogie“, vom vedea că au la bază tocmai elemente de care avem nevoie pentru stabilirea adevărului.

Intr'un interesant studiu asupra pedagogiei lui Eminescu, păr. T. Chiricuță scrie următoarele :

„Teoria educației, deși a evoluat în decursul

vremurilor destul de mult, totuși, mai ales în decursul ultimei jumătăți a veacului XIX și până azi neconținut, a fost aproape constant pătrunsă de anumite idei sau elemente fundamentale.

Aceste idei sunt: personalitate, cultură și mediu social.

Oricum ar varia definiția pedagogică a educației, fie că își are obârșia în mintea înclinată spre metafizică a unui Herbart, fie că vine din individualismul oricât de necunoscut a lui Rousseau, ori că este îmbibată cu un sociologism atotcuprinzător ca a lui Natorp, — ea nu se poate dezinteresa cu nici un preț de unul din aceste trei elemente de o importanță hotărâtoare, pentru orice teorie asupra educației. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mai ales la Eminescu, care prin cea mai mare parte din cultura lui, ca să nu zicem prin toată, este un discipol convins al culturii germane, va trebui să descoperim o atitudine interesantă din punctul de vedere al țelului ce ne-am propus, față de aceste realități.

Ce concepție are Eminescu despre Cultură, în genere, și despre raporturile ei cu educația, în specie? Care este importanța pe care o atribuie el personalității în cadrele activității educative, și până unde întinde el marginele acestei noțiuni?

Ce loc îi acordă el mediului social, fie el nație sau umanitate, în promovarea concretă a ceiace se numește educație? Iată câteva întrebări importante și fundamentale, care joacă un rol esențial în fixarea teoriei pedagogice a lui Eminescu, fixare,

care constituie, după cum am spus, una din țințele principale ale studiului de față. Această teorie ne vom sili a o restabili plecând mai întâi de la izvoarele cele dintâi în timp, care provin de la Eminescu, privitoare la această țință, și care sunt notele, însemnările, studiile, reflexiunile ce provin de la poet, din perioada antișcolară a gândirii lui, înțelegând prin această perioadă tot timpul, nu prea lung, de studii, mai mult sau mai puțin sistematic, pe care le-a făcut Eminescu mai înainte de-a fi revizor școlar“.

Observațiunile părintelui Chiricuță sunt foarte juste. Din întreaga concepție despre omenire, pe care a avut-o poetul, putem trage elementul necesar nouă, ce constituie punctul prim: cultura și personalitatea.

Și acestea constituie un determinant în pedagogie.

„Cultura, spune d. C. Narly, în capitolul „Problema comunității pedagogice“, — prin care înțelegem obiectivările spiritului în știință și în instituțiile corespunzătoare precum și interpretările pe care le dă omul realității totale ce-l înconjoară — fără a uita cât de mult mediul întreg poate fi influențat de starea culturală — are asupra omului o influență mult mai importantă decât am putea bănuși la început. Școala în mare parte constituie o ucenicie științifică“.

Dar ce concepție frumoasă a avut Eminescu despre cultură; dar despre știință? Cu privire la cultură, Eminescu, în cele 2255 de manuscrise de la Academia Română, a putut arăta punctul său de

vedere și noi putem găsi aci un material destul de bogat.

Mă servesc de citatele pâr. Chiricuță care sunt bine alese, din manuscrisele poetului, cu privire la noțiunea de cultură.

Pentru Eminescu cultura este un fapt social și nu individual.

Iată cum explică el acest lucru.

„Moravurile unei națiuni pot, ca expresiune a individualității naționale și în comparațiune cu altele, să fie culte, însă omul singular, care exercită aceste moravuri, nu demonstrează prin asta încă cultură, ci numai... civilitate“.

Unui spirit popular sau unui popor i se pot atribui așa dar toate semnele caracteristice ale culturii, care vor rezulta din cursul studiului nostru, fără ca din aceasta să urmeze cumva cum că indivizii singulari ai acestui popor sunt într'adevăr oameni culti“ (Ms. p. 212).

Deci, Eminescu susține că cultura aparține societății (nației) și nu individului. Individul poate beneficia la un moment dat de cultura nației sale și poate conlucra la progresul ei; dar nu este a sa. Mai departe, lămurește astfel: „Cultură se numește înainte de toate o anumită stare și grad de dezvoltare a inteligenței, o specie anumită de ridicare a spiritului asupra manierei lui de-a privi natura și viața primară și câștigată fără cultivare educativă, o umplere a sufletului cu așa fel de obiecte ale cunoștinței, care trec peste trebuințele vieții cele nemijlocite și naturale.

Cultura închide în sine... treapta aceia a vieții spirituale și anume gradul acela de activitate spirituală, în puterea căruia un om e aplecat și capabil de a progresa, cum se zice, cu timpul.

Cultura preface sufletul omului într'un organism, pentru care fiecă experiență e un nutriment, pe care el îl recipiază înlăuntrul său, îl prelucrează organic.

Scopul culturii e în esență individual, el se împlinește pe deplin și exclusiv înlăuntrul individului, cultura unui om nu are alt scop, de cât ca tocmai să fie cult.

Imbogățirea și desvoltarea, activarea în genere a spiritului, întrucât ea e îndreptată numai spre aceia, ca să ajungă starea, ce se numește cultură, nu are un scop general sau obiectiv, care adică să fie în afară de persoană, și nici un scop practic. Intr'asta ea-i contrapusă științei" (Ms. 2255 p. 215) Eminescu se ocupă între altele de raportul dintre cultură și știință. După câte se văd în rândurile citate mai sus, ar rezulta că între știință și cultură există un raport de excludere, ceia ce nu e tocmai exact.

Din contră, Eminescu explică în alt loc astfel:

„Ce raport este dar între cultură și știință la diversitatea deplină a scopului și la identitatea deplină a cuprinsului lor?

Ca spectatorul în fața artei, ca credinciosul cu biserica, astfel e raportul dintre cei culți și știință“.

Dar pentru a înțelege temeinic ce înțelege Eminescu prin educație și implicit, spre a înțelege și locul pe care l'ar acorda Eminescu pedagogiei în

sistemul celorlalte științe, voi cita o parte din concluziile lui.

Astfel, știința o consideră Eminescu, o reprezentare și o desvăluire a spiritului național într'o direcție, aceea a științei. Știința nu e pentru învățați ci învățații pentru știința, ea trăește în ei și-i domină tot deodată.

Ne mărginim numai la atât. Constatările acestea ne dovedesc o pregătire a lui Eminescu cât se poate de serioasă și clară. Și cum pedagogia caută să interpreteze, să educe indivizi într'un scop, — raporturile ce le-a făcut Eminescu cu privire la cultură și știință, sunt baze fundamentale dela care pornim spre a ajunge la educație — nu mai încapem îndoială că poetul este un pedagog.

Eroii săi, așa cum i-a văzut, sunt indivizi educabili în sensul pedagogiei sale. Ei nu sunt numai pentru națiunea lor din punct de vedere uman, ci universal; iar din punct de vedere naționali, patrioți.

Această educație eminesciană duce la concluziunea noastră pentru stabilirea primei noțiuni de pedagogie din isvorul prim.

Eminescu revizor.

Al doilea isvor din care putem extrage concluziunea cea mai concretă cu privire la stabilirea definitivă a denumirii de pedagog, este activitatea în calitate de revizor școlar.

Am amintit la început în ce împrejurări Eminescu a ajuns revizor școlar. Iar faptul că s'a insistat în ca-

pitoul precedent asupra concepției lui Eminescu, asupra raportului dintre cultură și știință, ne va fi de folos în acest capitol.

Eminescu deci înainte de-a fi revizor școlar avea o clară noțiune despre cultură. Instalat în acest post de către Maiorescu, trece la lucru. Spre deziluzia lui, care vine dintr'o pătură cultă, dintr'o lume civilizată, cum era cea dela Berlin, Eminescu ajunge în fața unui haos.

Se știa și nu se știa nimic. Aveam școală și nu aveam. Iată realitatea; iată situația ce o găsește Eminescu. Incepe deci munca. Și asupra acestui capitol vom insista mai mult, el determinând mai mult ca toate, noțiunea de pedagog.

Pedagogia preconizează lucru la fața locului, adaptarea la viață.

Teoreticianul Eminescu, ajunde în scurt timp pedagog social.

Căci, observă el, înainte de-a pretinde cultură, starea socială cum era? Bună sau rea.

Cine-și poate imagina scena când Eminescu pentru ca să inspecteze o școală, a fost nevoit să parcurgă un drum defundat, într'o căruță veche și trasă de doi cai mici și slabi, ce nu se puteau mișca singuri în noroiul de pe drum; dar să mai tragă căruța!

Și Eminescu, spune un dascăl, ce a fost martor la o conferință, unde el a expus această scenă, a lăsat în căruță catastrivele și cu umărul a împins-o până în sat, încât, de unde plecase de dimineața a ajuns seara.

Ce impresie a avut atunci Eminescu despre starea satelor noastre?

Dar despre școli, ca locuință? Vom vedea toate acestea în procesele verbale ce le înainta.

Aci arătăm doar o altă latură pedagogică a lui Eminescu — socială — pe care a dezvoltat-o în gazetărie.

De unde în capitolul Eminescu pedagog, am prezentat pe poet cu o idee despre stat genială, și pe care o putea clădi ușor pe hârtie, acum prezentăm un Eminescu în fața realității, pogorît la viața crudă a poporului nostru.

Felul cum a descris mizeria, o putem vedea în citatul de mai jos:

„Starea economică a populației noastre rurale e supt orice critică și cauzele sunt: dările peste măsură de grele atât de comună cât și de stat asupra acestor nefericite populații.

Pentru a plăti aceste contribuții, oamenii își vând munca lor și a copiilor pe ani întregi, devenind astfel mult mai rău decât dacă ar fi rămas iobagi. Cu sărăcia crește mortalitatea copiilor, așa încât în această cătună de 70 de contribuabili (Mânje-nești jud. Vaslui) sunt numai trei copii, care ar putea fi obligați după lege ca să viziteze școala. Vărsatul negru, contra căruia există mijloc neaplicat însă și anghina difterică, al cărei contagiu nu este pus la nici o pază administrativă, au pustiit acest sat. Comunele încărcate de greutate sunt silite a-și vinde veniturile lor la Evrei, singurii, într'adevăr, care sunt în stare a exercita o percepție atât de atomistică

și atât de dezastruoasă. Astfel de ex. vadra de vin costă un leu nou, cu toate acestea proprietarul unei vii plătește antreprenorului comunal 35 bani de drept, în fapt 50 de bani pentru fiecare vadră. Astfel, jumătate din producția brută a acestui ram de cultură îl lua comuna, respectiv întreprinzătorul. Și astfel este cu toată producția“.

Din citatul de mai sus, se vede clară impresia pe care i-a făcut-o satul. De unde la început făcea o pedagogie teoretică, acum revine la realitate. Mizeria îl înfricoșază.

În mintea lui se naște o pedagogie socială și preconizează o serie de înfăptuiri pentru ridicarea satelor.

Dar această proastă situație, îngreunează frecvența școlară. Și Eminescu redă acestea prin rapoartele ce le înainta săptămânal, dar care nu erau luate în seamă.

Deci atât mediul social cât și autoritățile, îngreuiază bunul mers al școlii. Dar Eminescu nu dă înapoi. Raportează continuu. Cere Prefectului, cere Ministerului, căci nu putea admite el o astfel de școală.

El vede o școală concretă, vie, născută în chip organic din raportul de continuitate și adâncă interdependență a tuturor factorilor sociali.

Și nu admite să se conducă școala de primarul satului și acesta să fie mai bine retribuit ca învățătorul.

Rapoartele lui către Minister, dar care au rămas închise în mape, sunt pline de adevăr.

Am să public mai jos câteva raporte. Dar țin să evidențiez un lucru: toată această activitate a revizorului era rău văzută de conducătorii județului; astfel, că prin adresa No. 3483, i se atrage atențiunea că nu lucrează îndeajuns, mai mult, cere cece nu se poate da.

Răspunsul lui Eminescu la această adresă este magistral și nu ne închipuim adresantul ce față va fi făcând, când l-a citit. Și de fapt, Eminescu avea dreptate. El avea două județe de inspectat. Cum era din fire conștiincios căuta să nu-și bată joc de inspecții. Astfel, — după cum mărturisește, abia putea face două inspecții pe zi; cum avea 152 de școli, urma ca aceste inspecții să le facă în 80 de zile. Dar Ministerul îi pretindea să viziteze de cel puțin 2 ori o școală, în timpul unui an, ceea ce ar fi făcut $80 + 80 = 160$ de zile. Activitatea școlară ține 6 luni lucrătoare, dacă sustragem vacanțele și sărbătorile, iar Eminescu era ocupat timp de 15 zile conform legii la lucrările de cancelarie. Atunci când putea el face și inspecții, și lucrări de cancelarie? Urma doar să le dea peste cap fără nici un profit și să se afle în treabă ca ceilalți colegi pe care ministerul căuta să-i aprecieze pentru activitatea depusă.

Protestul lui Eminescu poate servi și azi multora de exemplu. Cu durere aflăm că și azi se mai cer de către oameni incompetenți, lucruri peste puterea omului. Când va eși școala de sub conducerea oamenilor nepregătiți, se întreba Eminescu? Cece îl supăra pe Eminescu, era că depunea o muncă

conștiincioasă și nu se sustrăgea dela datorie,— pentru care niciodată n'a fost răsplătit. În schimb era plătit cu mizerabila sumă de 212 $\frac{1}{2}$ lei pentru fiecare județ,

Și totuși Eminescu în scurtul timp cât a funcționat ca revizor, a rămas în istoria învățământului nostru. Iși făurise un plan și se angajase la o muncă demnă de puterea lui de cunoaștere.

A organizat conferințe cu învățătorii, nu fictive ci active.

În locul suplinitorilor cu patru clase primare, protejații politicianilor, a recomandat normaliști noi; iar acolo unde nu s'au găsit elemente capabile de numit, a recomandat mai bine să nu mai fie școală, decât cu suplinitori nepregătiți.

Eminescu era aderentul unui învățător bine plătit și conștiincios.

Ce folos; primarul comunei avea înputernicirea de-a plăti pe dascălul satului.

Iată ce ironic expunea situația Eminescu într'o adresă Prefectului de Vaslui.

„Subsemnatul reamintindu-vă adresa No. 243, prin care v'am notificat școalele rurale înființate din nou în județul Vaslui, vă rog să binevoiți a pune în vedere Onor Comit. Permanent să controleze prevederile bugetare ale comunelor pe anul 1876 și să li impună o dotațiune suficientă pentru școală și învățător, căci pân'acum constat cu durere că pe alocurea toată suma prevăzută în bugetele comunale pentru întreținerea școlii ș'a învățătorului, abea întreceau a treia parte din leafa primarului“.

Mai departe spune :

„Recomand mai cu seamă com. Bârzeștii pl. Stemnic, unde este instalat Nicolae Habac, normalistul cel mai bun care a eșit la finele anului școlar 1874—5, și pentru care am aflat că în bugetul comunei pe anul viitor s'a prevăzut o leafă egală cu aceea a unui vătășel; iar la anul curent nu i se dă absolut nimica, încât avizat la salariu trimestrial al Statului, are timp deplin de a muri de foame în com. Bârzeștii“.

Scenele zugrăvite de Eminescu sunt reale. Ce ironie a soartei și care cu regret mai persistă în parte și azi.

Dar cine l-a ascultat pe Eminescu?

Rezultatul a fost înlocuirea lui.

*

Eminescu în tot timpul cât a funcționat ca revizor, a căutat să cunoască starea socială a sate-
lor noastre, material pe care apoi l-a redat în articole de gazetă.

Intr'un raport înaintat Ministrului privitor la organizarea școalelor, raport de altfel unic în istoria învățământului, a spus :

„Impresia generală care mi-au făcut-o școalele rurale din acest județ a fost rea. Pretutindenii frecvență mică și incuria administrativă mare, pretutindenii sărăcia muncitorului agricol, mortalitatea adesea înspăimântătoare, greutățile publice și angajamentele de muncă, născute din aceste greutăți, aproape insuportabile. Atât mediul social, cât și

administrația, face ca școala să fie un lucru de prisos. Nu cutez încă a mă pronunța asupra cauzelor acestei stări de lucruri, însă cred de pe acum că ea nu se poate schimba de cât prin un alt sistem de dări și prin o organizare mai liberă a muncii“.

Aceste rapoarte sunt icoane nespuse în istoria învățământului; dar cine le-a luat în seamă?

Pentru a ne face o idee de cum știa Eminescu să lupte pentru școală, redau mai jos alte două rapoarte, destul de tari și drepte.

Iată un raport al lui Eminescu, cu Nr. 324, din 15 Dec. 1875, către Prefectul județului :

Domnule Prefect,

„D. Nicolae Habac, învățătorul din comuna Bârzești, pl. Stemnic, acel județ, este normalistul cel mai bun, care a eșit în anul școlar 1874—75 din institutul Vasile Lupu. Prezentându-se puțin mai târziu cu cererea sa, n'am pûtit să-l recomand decât pentru singura școală de gradul I-ii, ce mai rămăsese vacantă, adică pentru cea din Bârzești. Numitul s'a plâns însă în mai multe rânduri, că administrația comunală nu găsește mijloace nici pentru a-i întreține viața de toate zilele măcar.

Vă fac atent d-le Prefect, că salariile dela stat se plătesc odată la trilunie și că prin urmare, dacă cumva nu avansează nimic învățătorului, acesta e neapărat redus, de-a muri de foame. Vă mai amintesc adresa No. 283, în care am permis cuvintele, că „învățătorii rurali mai buni ar trebui să simtă

întotdeauna că ochiul administrației județene e îndreptat asupra lor și a silințelor lor; de aceea trebuie ca prevederile bugetare, comunale, să li creeze mijloacele materiale pentruca ei să poată îngriji în deplină liniște de îndatoririle lor“.

În acea adresă am citat ca recomandabil și pe învățătorul Nicolae Habac. S'ar putea deci, ca comuna să avanseze învățătorului mijloacele de existență din prevederile anului viitoriu, sau printr'un credit suplimentar; și aceasta e cu atât mai ușor, cu cât comptabilitatea comunelor e mult mai simplă și mai ușor de supravăzut decât acelea ale administrației centrale.

Revizor școlar,
M. EMINESCU

Se vede din raportul de mai sus, câtă grijă punea Eminescu în ajutorarea elementelor valoroase. Dar nu numai atât; ci el a prevăzut, că un învățător prost plătit, nu va fi capabil de nimic. Lucrurile acestea se pot spune și azi. Dar unde sunt revizorii care să-l imite pe Eminescu, cel puțin în acest punct de vedere?

Iată al doilea raport. E mult mai precis.

Domnule Prefect,

„Învățătorii rurali mai buni ar trebui să simtă întotdeauna că ochiul administrației județene e'ndreptat asupra lor și a silințelor lor; de aceea trebuie, ca prevederile bugetare comunale să li creeze mijloace materiale suficiente, pentruca ei să poată în-

griji în deplină liniște de îndatoririle lor. Recomand deci mai cu seamă pe învățătorii următori, în privirea cărora veți binevoi a pune în vedere onor. Comitet Permanent, ca revizuirea bugetelor comunale rurale să li asigure existența într'un mod mai amplu, decât celorlalți, pe cari nu-i citez. Li despart în două categorii. Întâia cuprinde pe învățătorii dinainte de 1 Septembrie, care se disting prin inteligență și silință; a doua cuprinde pe învățătorii noi numiți, cari au absolvit cu succes eminent institutul normal, sau îi cunosc ca stăruiitori în treaba lor“.

(Urmează numele a 14 învățători).

Numai din aceste două rapoarte, se vede punctul de vedere pedagogic administrativ al lui Eminescu. Este, așa cum azi am putea numi, — un atot cunoscător în materie de învățământ — și de care, conducătorii nu erau mulțumiți. Răul nu trebuie arătat. Le trebuiau rapoarte numai cu elogii și minciuni, nu cu adevăruri.

Eminescu avea despre învățători o frumoasă idee. Știusese să-i captiveze prin inspecțiile făcute și prin conferințele ținute. Rar organ de control avusese tactul poetului, căci spune el într'un raport:

„La conferințele de anul acesta cu învățătorii din județul Iași, s'au prezentat din 54 de învățători, numai 24. Cauzele sunt deosebite.

Principală cauză, explică Eminescu, este că anul trecut aceste conferințe nu s'au ținut serios, ci numai de formă. Credința cum că și în acest an să se 'ndeplinească numai o formalitate, i-au îndemnat pe mulți să nu se mai expue la cheltueli, care li s'au părut zadarnice“.

Tot la aceste conferințe a avut Eminescu ocazia să cunoască pe povestitorul Creangă. Este știut că povestitorul prin firea lui, nu prea era văzut bine de ceilalți colegi; dar Eminescu știu să-l aprecieze și astfel Creangă capătă o nouă vază în fața opiniei publice.

Eminescu a mai văzut dezastrul învățământului, și din lipsa de manuale. Este știut că manualele ce existau, nu corespundeau copiilor și metodelor învățate. Atunci Eminescu îndemnă pe Creangă să alcătuiască o serie de manuale, spre a veni în ajutorul învățătorilor.

Povestitorul din Humulești, dacă s'a angajat la acest lucru, apoi a căutat să lucreze manuale bune, nu de mântuială. La sfârșit, când Eminescu a văzut „Abecedarul“ lui Creangă, foarte entuziasmat, printr'un raport l-a recomandat Ministrului să-l premieze.

Și justifică aci Eminescu, motivul pentru care l-a propus, bazat pe principii pedagogice, ceace înseamnă că era un cunoscător al pedagogiei.

Eminescu nu vedea totala lipsă de pregătire a învățătorilor, din contră iată ce spune el în recenzia cărții lui Gr. Cristescu; „*Manual de istoria Românilor*“.

„O recomandăm deci (cartea) învățătorilor și dorim, ca fiecare să-și facă observările sale asupra ei, căci autorul, după cât știu, va da edițiilor sale viitoare toate schimbările, câte i s'ar propune de către învățătorii practici și competenți. Căci numai astfel se și creiază o adevărată literatură didactică; prin munca comună a întregului corp învățătoresc“.

Și pentruca să închei acest capitol, Eminescu Revizor școlar, voi mai expune ultimile lui dorinți, cu privire la perfecționarea învățătorilor.

Astfel, în conferințele ce le-a ținut a anunțat pentru anul viitor următoarele :

1. Crearea unei biblioteci pedagogice pentru învățători.

2. Intemeierea unui organ periodic prin care învățătorii să se informeze la timp și să-și spună durerile.

3. Instituirea unor cursuri de vacanță (vara) în vederea perfecționării învățătorilor, căci spune el într'un raport :

„Atrăgându-vă atenția asupra acestor lipsuri, vă rog totodată, Domnule Ministru, să binevoiți a hotărî, dacă n'ar fi bine ca aceste conferințe să se ție pe viitor în feriile Crăciunului și Paștelui. Atuncea petrec în genere în lași profesori de la institutele secundare, din mijlocul cărora s'ar găsi mulți, a căror metodă ar servi de model învățătorilor rurali și ale căror prelegeri le-ar putea îmbunătăți cunoștințele“.

Eminescu prevedea cam cece se face azi, prin cursurile de vară sau „săptămânile pedagogice“ dela Cernăuți și București.

Activitatea în presă.

Al treilea isvor din care noi am putea extrage elementele necesare susținerii ideii noastre, că Eminescu a fost un pedagog național, ar fi activitatea în presă.

Se știe din capitolele precedente, ce idee avea

el despre administrație, ce raport stabilea el între cultură și știință; iar când s'a dus la fața locului, acolo de unde se așteaptă speranța acestei țări, a putut vedea dezastrul. Ii era ușor cunoscând mizeria societății de jos și cunoscând și nota burgheziei noastre, să poată scrie, nu ironic, nu polemizând, ci servindu-și neamul și arătând lucrurile pe față.

Înlăturat chiar el dintr'un post, într'un mod cu totul rușinos, era natural să scrie articolul „Ilustrații administrative“.

Desprindem câteva rânduri din el pentru posibilitatea cetitorului, să vadă cum înțelegea Eminescu lucrurile:

„Deci în țară săracă am voit să introducem de-a-gata toate formele civilizației apusene.

Trebuiau școli. Prin ce le puteai înființa? După cum am spus, buruiana noastră de leac, — prin muncă. Trebuia ca școlile puține, câte erau, să se ridice la cel mai înalt grad de dezvoltare cu putință, precum se și începuse treaba, în vremea în care d-nii Laurian, M. Kogălniceanu s. a. nu erau decât simpli profesori de liceu. Pentru atâta treabă erau și buni. Generația ce le-ar fi urmat, ar fi făcut altele mai bune și mai multe și în treizeci de ani, câți sunt de atunci, aveam astăzi școli destul de multe, și bune și o generație sănătoasă, care ar ști să gândească limpede și cu temei și să înșire două cuvinte potrivite pe hârtie.

Aceasta ar fi fost calea de dezvoltare prin muncă. Am luat calea contrară. Pe vechii profesori de

liceu i-am prefăcut în profesori de universitate, deși nu se potriveau de loc, căci nu se ocupase toată viața cu un singur obiect, apoi am făcut o mulțime de școli secundare, pe care le-am umplut cu cine ni-au eșit înainte, apoi mii de școli primare, la numirea personalului cărora chiar de cap ni-am făcut. Afirmăm că sunt sute de învățători care nu știu să despartă cuvintele unul de altul, nici să puie virgulă și punct unde trebuiește“.

Ingrijirea lui Eminescu era îndreptățită. Și când te gândești că tocmai el e învinuit de a nu-și fi făcut datoria în slujba avută; iar cei care mințise prin rapoarte false, au continuat să stea în serviciu.

Prin articolele din ziare, Eminescu a dus o luptă aprigă contra analfabetismului învățământului clasic — nejustificat și civilizației ce-o adoptăm fără s'o înțelegem.

Dar nu numai în calitate de revizor sau gazetar s'a arătat Eminescu un fin pedagog ci și ca bibliotecar.

Iată ce scrie d-l prof. Simion Mehedinți, în lucrarea „Optimismul lui Eminescu“.

„In loc de a primi postul de bibliotecar ca o sinecură, funcționarul Eminescu se gândi nici mai mult, nici mai puțin decât să transforme biblioteca statului într'un organ de cultură, potrivit cu nevoile epocii. In primul loc, se gândi la tinerii cari ar fi dorit să se ocupe de studiul istoriei românilor și de cercetarea științifică a limbei românești. Astfel de cărțurari trebuiau să găsească în rafturile bibliotecii tot materialul documentar

De aceea, el intră îndată în legătură cu anticarii, ca să cumpere acte și documente vechi, cărți rare și tot ce privea studiul amănunțit al graiului și al vieții poporului românesc.

Intre timp un prieten al lui Eminescu a plecat din Iași. S'au înțeles ca să-l suplinească și să predea limba germană la liceul „Institutele-Unite“. Aci toți s'au așteptat ca noul profesor să prezinte școlărilor emoțiile sale artistice, transformând clasa într'un cenenacu literar.

Din contră. Eminescu a utilizat altă metodă. Își lua catalogul în care însemna absențele — și intra în clasă. El își mai întocmise un catalog într'un carnețel în care ținea seama de particularitățile fiecărui școlar, notând cu grijă ce-a citit, ce știe și ce ar trebui să știe. Făcea ceea ce azi noi numim în pedagogia contemporană, fișa individuală a elevului — mai precis studiul individualității. Eminescu s'a ocupat intens de clasă! A împărțit elevii pe grupe, după felul muncii, după aptitudini, încât știa fiecare elev ce poate, la ce este bun și cine e leneș.

Judecând aceste mici și neînsemnate lucruri, pe care biografii și comentatorii marelui poet, nu le-au luat în seamă, — deducem spiritul lui pedagogic și principiile ce-l călăuzeau.

Tot astfel — d-l Octav Minar, mi-a mărturisit că a lucrat și în clasa lui Creangă, atunci, când l-a suplinat. Elevilor leneși le punea o bucată de hârtie pe spate, cu inscripția: măgar.

Aceasta era pedeapsa lor. E drept că era nepedagogică și nu credem că Eminescu care era atât de fin, să fi fost în stare să jignească pe elevi în felul acesta. D-l Octav Minar, care mi-a mărturisit aceste lucruri, cred că a fost și D-sa indus în eroare de alții.

Eminescu și Creangă, atunci când povesteau copiilor, — spun documentele, — aceștia nu mai plecau acasă. Atât de atractiv expuneau.

Incheiere.

Deși studiul nu este complet redat aici — îi public rezumatul în această broșură, numai pentru a lămuri o nouă latură a marelui poet, pedagogia — care a fost neglijată și puțin luată în seamă. În calitate de revizor a cinstit acest rol, și nu știu dacă cei ce ocupă acest post, n'ar fi bine să aibă vederile lui ca un program.

Cât privește atitudinea lui pedagogică, nu mai poate fi discutată.

Eminescu a fost un pedagog.

În cele mai critice vremuri a știut să fie și „*educator al întregului neam românesc*“.

BIBL. UNIV. CLUJ

0447 22. 1. 1940

EXEMPLAR LEGAL

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

A AJUNS BIBLIOTECA IEFTINĂ CEA
MAI CĂUTATĂ, DE TOȚI ACEI CARE
NEAVÂND BANI MULȚI DE DAT PE
CĂRȚI, DORESC ÎNSĂ SĂ SE INSTRU-
IASCĂ. CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
SUNT ÎN ADEVĂR FOLOSITOARE
PENTRU TOȚI.

NICI ÎN STRĂINĂTATE NU EXISTĂ O
ASEMENEA VARIATĂ BIBLIOTECĂ ȘI
MAI ALES ATÂT DE IEFTINĂ, STÂND
LA ÎNDĂMÂNA TUTURORA.

NU E PĂCAT SĂ NU SE GĂSEASCĂ
ÎN CASA ORI CĂRUI CĂRTURAR?

PANA'N PREZENT S'AU TIPĂRIT
2.282.000 CĂRȚULII DE CATE 32
PAGINI.

Alte biografii ale

Scriitorilor români

A. ODOBESCU

de A. TZIGARA-SAMURCAȘ Prof. Univ.

IORDACHE GOLESCU

de N. BĂNESCU Prof. Univ.

GH. COȘBUC

de V. M. SASSU

N. GANE

de A. GOROVEI Membru cor. Acad. Rom.

A. VLAHUȚĂ

de V. M. SASSU

I. CREANGĂ

pedagog și învățător de V. GHEȚEA.

P. CERNA

de LUCIAN PREDESCU

I. ELIADE RĂDULESCU

de G. BAICULESCU.

Episcopul MELCHISEDEC

de GH. DINCĂ

cuprinse în

„Cunoștințe folositoare“

INTRE CĂRȚILE APĂRUTE DE CURÂND
LA
„CARTEA ROMÂNEASCĂ“

SUNT ȘI URMĂTOARELE:

PAUL BUJOR

**AMINTIRI DESPRE A. VLAHUȚĂ
ȘI I. CARAGIALE** Lei 40

În 120 de pagini profesorul de
Universitate din Iași, prieten,
îndelungă vreme, cu cei doi
mari scriitori ai noștri, așterne
amintirile sale asupra lor. Sunt
pagini interesante și duiosase.

PAUL BUJOR

INDURARE Lei 80

Un volum de nuvele și schițe,
în frunte cu vestita nuvelă
„Mi-a cântat cucul în față“ cu
subiect din viața satului.

ARTUR GOROVEI

ZBUCIUMUL UNUI SUFLET NOU.
ROMAN Lei 60

Cunoscutul folclorist și literat
a dat un roman cu un sguđuilor
subiect. O fată de boier a cre-
zut că prin învățătură a căpătat
un suflet nou, potrivit vremurilor.
În loc să se mărite cu unul de
sama ei s'a măritat cu un în-
vățător care era și deputat. Re-
pede a venit însă cruda amăgire.

LA

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“

A APĂRUT PÂNĂ ACUM:

TOT CE POATE FACE TE-
MEIUL UNEI BIBLIOTECI,
DINTR'UN CĂMIN CUL-
TURAL LA SATE ȘI PEN-
TRU PREMII, IEFTINE DAR
FOLOSITOARE.

CEREȚI CATALOGUL EDITURII SPRE A VĂ
ALEGE PENTRU SUME CÂT DE MICI, CĂRȚI
ANUME SCRISE PENTRU CITITORII DELA SATE.

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Nr.

17. **Răzăcirii bolșeviste** de MAIOR I. MIHAI.
20. **Răsadnița și plantele din răsad** de V. SADOVEANU.
22. **Meșteșugul vopsitului cu buruien** de ARTUR GOROVEI.*
24. **Păstrarea cârnului de porc** de G. GHEORGHIU.*
29. **Beția** de DR. EMIL GHEORGHIU.
33. **Mama și copilul** de PROF. M. MANICATIDE.*
36. **Comul și societatea** de AL. GIUGLEA.
37. **Bucătăria sătenilor** de MARIA GE DOBRESCU.*
38. **Spectra de zahăr** de C. LACRIȚIANU.
39. **Ingrășarea Pământului** de I. M. DOBRESCU.
40. **Friguri de bălă** de DR. T. DUMITRESCU.
41. **Banul** de A. GIUGLEA.
42. **Sfaturi practice** de ING. A. SCHORR.
43. **Lămurirea calendarului** de A. GIUGLEA.
44. **Conjunctivita granuloasă** de DR. GLĂVAN.
45. **Buruienii de leac** de A. VOLANSCHI.
46. **Sfaturi casnice** de MAICA RALUCA.
47. **Cultura tomatelor** de I. ISVORAN.
48. **Rețete pentru gospodine** de MAICA RALUCA.
49. **Lingoarea** de DR. I. DUMITRESCU.

Nr.

50. **Blenoragia sau sculamentul** de DR. N. IOAN.
51. **Practica agricolă** de A. BEJENARIU.
52. **Apa de băut** de DR. I. BĂLTEANU.
53. **Tifosul exantematic** de TUDOR DUMITRESCU.
54. **Boalele animalelor** de I. POPU-CĂMPEANU.
55. **Lucrări din pășunile de porumb** de TITUS G. MINEA.
56. **Cartoful** de I. POPU-CĂMPEANU.
57. **Cum să trăim** de DR. F. GRUNFELD.
58. **Lucrări din pae și sorg** de TITUS G. MINEA.
59. **Insectele vătămătoare pentru arborii noștri roditori** de GH. FIŢESCU.*
60. **Vaca cu lapte** de M. GĂTAN.*
61. **Mierea și Ceara** de CONST. IONESCU CRISTEȘTI.*
62. **Indrumări agricole** de C. IONESCU CRISTEȘTI.*
63. **Creșterea păsărilor** de PETRONIUS BEJAN.*
64. **101 Feluri din ouă** de SANDA MARIN.*
65. **Plante de nutreț** de PETRONIUS BEJAN.*
66. **Lămurirea constituției celei noi** de A. GOROVEI.*
67. **Lupta contra secretelor** de M. GR. HULUBEI.*
68. **101 Feluri din cartofi** de SANDA MARIN.*

Seria C. „DIN LUMEA LARGĂ”.

Nr.

3. **Munții Apuseni** de M. DAVID.*
5. **Bucovina** de I. SIMIONESCU.*
6. **Basarabia** de G. NĂSTASE.*
7. **Dobrogea** de C. BRĂTESCU.*
10. **Viața în adâncul mării** de C. MOTAȘ.
- 11-12. **A. Șaguna** de I. LUPAȘ.*
14. **Românii de peste Nistru** de V. HAREA.*
16. **Lituania** de G. NĂSTASE.
19. **Românii din Ungaria** de I. GEORGESCU.
20. **Jud. Turda Arleş** de I. MUREȘANU.
21. **Tara Hașegului** de GAVRIL TODICA.
22. **Spiru C. Harat** de I. SIMIONESCU.
23. **Danemarca** de MAGDA D. NICOLAESCU.
24. **N. Millescu în China** de I. SIMIONESCU.
25. **Cetățile moldovenești de pe Nistru** de APOSTOL D. CULEA.
26. **Românii din Bulgaria** de EM. BUCUȚA.

Nr.

27. **Valea Jiului din Ardeal** de P. HOSSU-LONGIN.
28. **Tara Bârsel** de N. ORGHIDAN.
29. **Vechiul ținut al Sucevei** de V. CIUREA.
30. **Macedo-Românii** de TACHE PAPA-HAGI.
31. **Românii din Eanatul Jugoslav** de PR. BIZEREA.
32. **Coasta de Azur** de I. SIMIONESCU.*
33. **Elveția** de TRAIAN G. ZAHARIA.
34. **Maramureșul** de GH. VORNICU.
35. **Austria** de I. SIMIONESCU.
36. **Belgia** de TRAIAN G. ZAHARIA.
37. **Afganistanul** de I. SIMIONESCU.
38. **Atanasie Șaguna** de DR. I. LUPAȘ.
39. **Blajul** de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
40. **Marea Neagră** de DR. I. LEPȘI.
41. **Pe urmele lui Robinson Crusoe** de I. SIMIONESCU.
42. **Din Norvegia** de I. CONEA.*
43. **Din vremea lui Ștefan cel Mare** de GEN. R. ROSETTI.*
44. **Japonia** de I. SIMIONESCU.*

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Nr.

45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.*
46. **Într-o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
47. **Dănilă Apostol** de N. P. SMOCHINĂ.*
48. **Govora și Călimăneștii** de I. SIMIONESCU.*
49. **Sgările norii New-York** ul de PETRU COMARNESCU.*
50. **Nicolae Bălcescu** de V. SASSU.*
51. **Țara visurilor împietrite** (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
52. **Gh. I. Donici** de GEN. R. ROSETTI.*
53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURCAȘ.*
54. **Banatul** de PROF. D. IZVERNICEANU*
55. **Țara Zarandului** de G. CAMBER.*
56. **Îordache Golescu** de N. BĂNESCU.*
57. **Bucureștii** de V. MIHĂILESCU.*
58. **Turismul** de AUREL PIȚU.*
59. **Abisinia** de I. SIMIONESCU.*
60. **Polonia** de I. SIMIONESCU.*
61. **Date istorice și culturale din Romania** de CRONICAR.*
62. **Carmen-Sylva** (TEKIRGHIOI) de DR. COCA ODESEANU.*
63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU.*

Nr.

64. **A. Philippida** de I. IORDAN.*
65. **N. Gane** de A. GOROVEI.*
66. **Lecturi geografice. — Asia** de I. SIMIONESCU.*
67. **N. Machiavelli** de VL. BOANTĂ.*
68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPADOPOI.*
69. **I. Urban-Jarnik** de A. GOROVEI.*
70. **G. Enescu** de M. COSTIN.*
71. **Dr. C. I. Istrati** de C. KIRITSCU.*
72. **Alexandru Vlașcă** de V. M. SASSU.*
73. **Vasile Pârvan** de I. ANDRIEȘESCU.*
74. **Ion Creangă** pedagog și învățător de V. GHETEĂ.*
75. **Republica Moldovenească a Sovietelor** de N. P. SMOCHINĂ.*
76. **Panait Cerna** de LUCIAN PREDESCU.*
77. **Doi cronicari moldoveni** Grigore Urecha și Mircea Costin de LUCIAN PREDESCU.*
78. **I. Eliade-Rădulescu** de GEORGE BAICULESCU.*
79. **Episcopul Melchisedac** de GHEORGHE DINCĂ.*
80. **O plidă vie Petre Ispirescu** de PAUL I. PAPADOPOI.*
81. **Sântul munte** de AUREL COSMA.*

Seria D. „ȘTIINȚA APLICATĂ”.

Nr.

1. **Fabricarea săpunului.** de A. SCHORR.
2. **Motorul Diesel** de ÎNG. CASSETTI.*
3. **Industria Parfumului** de E. SEVERIN.
- 4—5. **Aerul lichid** de ILIE MATEI
6. **Industria Azotului** de L. CATON.
- 7—9 **Locomotiva** de ÎNG. CASSETTI.
10. **Aeroplanul** de DR. V. ATANASIU.
11. **Baloane și Dirijabile** de C. MIHĂILESCU.
12. **Betonul Armat** de ÎNG. N. GANEA.
13. **Gări și trenuri** de G. ȘIABEI.
16. **Țiparul** de VASILE ROMĂNESCU.
17. **Ce se scoate din cărbuni** de C. V. GHEORGHIU.
18. **Industria materialelor colorante** de G. A. FLOREA.
19. **Fotografia** de CĂP. DR. M. ZAPAN.
20. **Industria zahărului** de G. I. BABOIANU.

Nr.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

21. **Șase montaje de radio** de CĂP. DR. M. ZAPAN.
22. **Cinematografia** de CĂP. M. ZAPAN.
23. **Automobilul** de CĂPIT. DE AVIAȚIE M. PANTAZI.
24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA.
25. **Gazele otrăvitoare** de CĂP. DR. M. ZAPAN.*
26. **Împănarea păsărilor** de N. C. PĂNESCU.*
27. **Legătul cărșilor** de I. CARAMALĂU.*
28. **Înnotul** de P. EPUREANU.*
29. **Scoaterea petelor** de VICTORIA A. VELCULESCU.*
30. **Cum navigă corăbilia** de SPARDECK.*
31. **Pianorul** de ÎNG. G. LIPOVAN.*
32. **„Cartea Românească”** de I. SIMIONESCU.*
33. **Descoperiri și invențiuni** de LATZA TRANDAFIR.*

RĂSPÂNDIȚI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Este cea mai trebuțoasă bibliotecă. Unică prin varietatea cuprinsului, prin ieftinătate, este la îndemâna oricui. S'a dovedit o adevărată enciclopedie. Aduce folosese specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor,

S'au tipărit până acum peste 2.277.000 cărți.